

Inessa Armand'ın biyografisini anlatan İngilizce kitabı neredeyse bitirdim sayılır. Lenin ve Armand'ın da içinde bulunduğu Bolşeviklerin İsviçre'den trenle ve Almanya üzerinden Rusya'ya döndükleri bölüme geldim. Rusya'da Şubat devrimi olmuş ve Bolşevikler dönmek istiyorlar. Bunun nasıl olduğunu daha önce anlattığım için tekrarlamayacağım.

Bu biyografi 1905 ile 1917 devrimleri arasında önemli oranda Avrupa ülkelerindeki sürgünde geçiyor ve şimdiye kadar okuduğum bölümlerde üç önemli konu dikkatimi çekti:

Birincisi; Lenin ile Inessa arasında olduğu iddia edilen gönül ilişkisidir. Yazar konu üzerinde ayrıntılı olarak durmuş

Ve şu sonuca varmış: her ne kadar Lenin'in Inessa'ya yazdığı bazı mektuplar halen açıklanmamış olsa da, aralarında gönül ilişkisi olduğuna dair kanıt yoktur. Bu konuda önemli belirleme Çarlık polisi tarafından yapılıyor. Okhrana raporlarında Inessa için "Lenin'in metresi" belirlenmesi yapılıyor ama bunun neye dayanarak yapıldığı belli değil. Alexandra Kollontay anılarında ikisi arasında gönül ilişkisi bulunduğunu iddia ediyor ama bu iddia da pek sağlam görünmüyor. Dönemin şahidi olan ve aksini iddia edenler de bulunuyor.

Inessa, Lenin ve ailesiyle yakın ilişki içindedir. Disiplinli bir Bolşeviktir. Lenin'in isteği üzerine Rusya'ya gitmek dahil tehlikeli görevler üstlenir, Lenin'in bazı yazılarını Fransızca ve İngilizceye çevirir. Lenin, Inessa'ya yazdığı ve açıklanan mektuplarında samimi bir ifade kullanır ama bütün bunlardan zorunlu olarak gönül ilişkisi çıkmaz.

Ek olarak Krupskaya'nın anılarında Inessa'dan söz edilmektedir ama bundan ilerisi yoktur. Dönemin şahitleri Krupskaya'nın "üçlü ilişkiyi" kaldırabilecek bir kadın olmadığını belirtirler. Ek olarak –bunu başka yerde okumuştum- Krupskaya, Lenin ile aralarında yoldaşlığın ilerisinde

sevgi bağı bulunduğunu belirtir. Yoldaş olmanın zorunlu sonucu aşk ilişkisi değildir.

Krupskaya, Armand'ın devrim Rusya'sına döndükten kısa süre sonra ölümünün ardından çocuklarından küçük olan iki tanesiyle yakından ilgilenecektir.

İkinci olarak, Krupskaya ile Armand önemli bir konuda birlikte çalışırlar.

1917 devrimi öncesinde Petograd'daki işçilerin yüzde 37'si kadındır ama Bolşeviklerin bu konuda çalışması yoktur. Kadın işçiler arasında Menşevikler ve feministler çalışmaktadır.

Bunu yeni ve okuduğum iyi bir biyografi kitabından öğrendim.

Armand ve Krupskaya, Almanya'da Sosyal Demokrat Parti'de olduğu gibi kadınlar için ayrı bir gazete yayınlanmasının uygun olacağını düşünürler. Almanya'da Clara Zetkin "Gleichheit" (Eşitlik) adlı kadınlara yönelik bir gazete çıkarmaktadır. Kadınlara yönelik ayrı bir yayın sosyal demokrat çevrelerde hoş karşılanmaz ve bu gazetenin ömrü de uzun sürmeyecektir. Politika sonuçta erkek işidir. Bu düşünce Rusya'da Almanya'dakinden daha güçlüdür.

Lenin kadın işçilere yönelik bir gazeteye açıktan karşı çıkmaz ama destek de vermez. Gazete için kendisinden makale istenmesine rağmen yazmaz. Gazete ekonomik zorluklar ve sansürün varlığı nedeniyle ancak yedi sayı yayınlanabilecektir.

Krupskaya ve Armand'ın kadın işçilere yönelik propaganda boşluğunu görmeleri, bu alanı Menşeviklere ve feministlere bırakmak istememeleri, o dönem tümüyle bir burjuva düşüncesi olarak kabul edilen feminist olmakla suçlanmamak için Lenin'den gazete için makale istemeleri ve Lenin'in bunu yapmaması...

Rusya'da gazetenin pratik yayın ve dağıtımıyla uğrayan bir kadının yanı sıra Krupskaya ve Armand da ülke dışındaki redaksiyondadır.

Bu iki kadının Lenin'in pek de sıcak bakmadığı bir kadın gazetesinin yayınlanmasında birlikte çalışması, Lenin ile Armand arasında olduğu iddia edilen gönül ilişkisini yadsır özellik taşır. Armand ile Lenin sürekli görüşürler, sık mektuplaşırlar ama bunun zorunlu sonucu gönül ilişkisi değildir.

Son olarak, Armand fırsat bulduğu her boşlukta üniversitede derslere gider. Bunu özellikle İsviçre'de iken yapar ve teorik düzeyi geliştikçe –Lenin'in pek ciddiye almadığı- yazılar yazmaya, teorik belirlemeler yapmaya başlar ve bunları Lenin'le paylaşır.

Bir yazısında Engels'in savaşa karşı tutumunu eleştirecektir ve Lenin'in cevabı aydınlatıcıdır.

Marx ve Engels'in de yanılabilir olduklarını ama onları eleştirmek istiyorsa daha iyi hazırlanması gerektiğini belirtir.

Şu veya bu tekil belirlemeleri yerinde olmayabilir ama görüşlerine yönelik daha büyük eleştiri birkaç kitap okuyarak yapılmaz.

Yapılmaz değil ama iyi hazırlanmak gerekir...

Kitap konusu gereği özellikle Bolşeviklerin 1905-1917 arasındaki Avrupa ülkelerindeki sürgün yaşamını ayrıntılı olarak anlatıyor.

Kitapta Ekim devrimi öncesi ve sonrasında Rusya'daki feministler üzerine çeşitli ABD üniversitelerinde yazılmış tezlerin varlığından da haberim oldu.

Ne diyeyim, bu kadar şey öğrendik ama yine de cahil kalmışız!

